Svenska kyrkan

UTKAST 2026-10-14

Svenska kyrkans bestämmelser

Kyrkostyrelsens beslut om närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönefastigheter inom renskötselområdet

SvKB 2026:xx
Publicerad
Välj datum

meddelat Välj datum

Kyrkostyrelsen beslutar[1] följande

Inledande bestämmelser

1 § Det samiska folkets status som urfolk enligt internationell rätt medför rätt till självbestämmande, mark och vatten, eget kulturliv och icke-diskriminering. En central del i respekten av dessa rättigheter är principen om fritt och informerat förhandssamtycke, som säkerställer urfolks delaktighet och inflytande.

Det samiska folket har härutöver i nationell rätt, med stöd av urminnes hävd, rätt att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar (renskötselrätt).

Av 46 kap. 8 a § kyrkoordningen framgår att vid Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefastigheter ska särskilda åtgärder vidtas för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötseln och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande.

2 § Dessa bestämmelser reglerar gemensamplanering med samebyar vid förvaltning av skogsmark inom renskötselområdet. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa berörd samebys delaktighet och inflytande vid markanvändningsåtgärder som kan ha direkt och betydande påverkan på renskötselns bedrivande.

3 § Krav på samråd med samebyar och hänsyn till renskötsel, naturmiljö och kulturmiljö finns även i annan författning. Sådana skyldigheter kan samordnas med gemensamplanering enligt dessa bestämmelser. En överenskommelse enligt dessa bestämmelser får inte

[1] 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen

innebära att stiftet åtar sig, eller genomför, åtgärder som strider mot annan författning eller gällande rättspraxis.

Definitioner

4 § I dessa bestämmelser avses med

Berörd sameby	Den eller de samebyar vars renskötselområde berörs av planerade markanvändnings-åtgärder.
Gemensamplanering	Det samråds- eller konsultationsförfarande, i flera steg, som beskrivs i 6–14 §§ för att integrera samebyars delaktighet och inflytande vid planering och beslutsfattande i Svenska kyrkans förvaltning av skogsmark.
Markanvändningsåtgärder	Skötsel av skog för skogsbruk eller skogsvård samt förändring av skogsmark till annan markanvändning eller upplåtelse av mark i detta syfte.
Påverkanskartläggning	Ett underlag i gemensamplaneringen som metodiskt identifierar, beskriver och bedömer hur planerade markanvändningsåtgärder påverkar förutsättningarna för renskötselns bedrivande och renens behov och som innehåller anpassningar och särskilda åtgärder för ett renskötselanpassat skogsbruk.
Renskötselområde	Det område inom vilket renskötsel får bedrivas, enligt 3 § rennäringslagen (1971:437), som omfattar både åretruntmarkerna och vinterbetesmarkerna.

Grundläggande kunskapskrav

5 § Stiftet ska säkerställa att det i förvaltningen finns relevant och god kunskap om och förståelse för renskötselrätten, renskötselns och koncessionsrenskötselns bedrivande samt samiska andliga och kulturella traditioner.

Allmänt om gemensamplanering

6 § Ett stift som planerar markanvändningsåtgärder inom en samebys renskötselområde ska genomföra gemensamplanering med berörd sameby.

UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST

Gemensamplaneringen ska omfatta planerade markanvändningsåtgärder inom samebyns renskötselområde för minst ett år och maximalt fem år framåt.

7 § Gemensamplaneringen ska ske förtroendefullt och syfta till att nå en överenskommelse om vilka markanvändningsåtgärder, anpassningar och särskilda åtgärder som både stiftet och samebyn kan acceptera. Samebyns samtycke till överenskomna åtgärder och anpassningar ska ha lämnats fritt och utan påtryckningar.

8 § Stiftet ska ge skälig ersättning till samebyn per mötestillfälle för medverkan i gemensamplaneringen.

Initiering av gemensamplanering

9 § Stiftet ska ta fram en påverkanskartläggning för planerade markanvändningsåtgärder. Påverkanskartläggningen ska skickas till berörd sameby, tillsammans med information om tid och plats för möte, minst åtta veckor i förväg.

Stiftet ska ta fram en påverkanskartläggning även om gemensamplaneringens alla steg inte genomförs så som anges i 19 §.

10 § Påverkanskartläggningen ska innehålla karta, beskrivning av de planerade markanvändningsåtgärder som omfattas av gemensamplaneneringen, samt en analys av hur åtgärderna bedöms påverka förutsättningarna för renskötselns bedrivande och renens behov. Analysen ska utgå från ett landskapsperspektiv och beakta kumulativa effekter av omgivande markanvändning.

Påverkanskartläggningen ska även innehålla en beskrivning av anpassningar och särskilda åtgärder i områden som är viktiga för renskötseln. Sådana anpassningar och särskilda åtgärder ska syfta till att begränsa negativ påverkan på sammanhängande områden för naturbete och viktig vegetation, och/eller begränsa negativ påverkan på platser av betydelse för samiska andliga och kulturella traditioner.

När det inte är möjligt att begränsa negativ påverkan ska stiftet i stället föreslå lämpliga åtgärder för att kompensera påverkan.

Vid behov ska stiftet inhämta information om de lokala förutsättningarna från berörd sameby.

Påverkanskartläggningen ska ge berörd sameby tillräcklig information för att samebyn ska kunna bedöma hur de planerade åtgärderna kan påverka renskötselns bedrivande.

Genomförande av gemensamplaneringens möten

11 § Gemensamplaneringen ska omfatta ett eller flera mötestillfällen, i den mötesform som stiftet och samebyn anser lämplig.

Vid mötet ska stiftet och samebyn metodiskt gå igenom påverkanskartläggningen.

UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST

12 § Gemensamplaneringen kan omfatta fältbesök om stiftet och samebyn bedömer att det behövs, för att exempelvis kartlägga lavrika skogar, renskötselns viktiga områden, kulturella och andliga platser eller omgivande markanvändning för att kunna bedöma kumulativa effekter.

Fältbesök ska alltid genomföras om samebyn begär det.

13 § Stiftet ska, i strävan mot att nå en överenskommelse som både stiftet och samebyn kan acceptera, revidera planerade markanvändningsåtgärder och påverkanskartläggningen utifrån samebyns synpunkter och behov av anpassningar och särskilda åtgärder.

14 § Stiftet ska föra protokoll vid gemensamplaneringens möten. Protokollet ska redovisa tid och plats för mötet, deltagare från stiftet och samebyn, de åtgärder som diskuterats, samt, i förekommande fall, samebyns synpunkter och stiftets och samebyns överenskommelse.

Den reviderade påverkanskartläggningen ska biläggas protokollet från det sista mötet i gemensamplaneringen.

Protokollet ska justeras senast trettio dagar efter mötet. Samebyn ska erbjudas att justera protokollet. Efter justering ska stiftet skicka en kopia av protokollet till samebyn.

Uppföljning av överenskommelsen och ändring av samtycke

15 § Stiftet ska följa den överenskommelse som stiftet och samebyn nått vid gemensamplaneringens slut. Stiftet får inte utan samtycke från berörd sameby genomföra markanvändningsåtgärder som inte ingår i en överenskommelse.

16 § Till dess att överenskommelsen är genomförd ska stiftet regelbundet, företrädesvis årligen, följa upp överenskommelsens genomförande med berörd sameby, i den form som stiftet och samebyn anser lämplig.

Vid uppföljningen ska stiftet redogöra för vilka markanvändningsåtgärder, anpassningar och särskilda åtgärder som har genomförts sedan överenskommelsen ingåtts. Stiftet ska också informera om de åtgärder som ska genomföras härnäst.

Stiftet ska dokumentera uppföljningen. Dokumentationen ska innehålla en beskrivning av vad stiftet har informerat om och eventuella synpunkter från samebyn.

17 § Om samebyn ändrar ett tidigare lämnat samtycke, till följd av att förutsättningarna som förelåg vid överenskommelsen väsentligt har förändrats, ska stiftet beakta det ändrade samtycket om det är faktiskt och rättsligt möjligt för stiftet att göra det.

Stiftet ska dokumentera ett ändrat samtycke. Dokumentationen ska innehålla en beskrivning av de förändrade förutsättningarna som har

UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST

föranlett samebyns ändring och de eventuella åtgärder stiftet vidtagit till följd därav.

Undantag från krav på gemensamplanering

18 § Om det oförutsett uppstår behov av att vidta en markanvändningsåtgärd och åtgärden bedöms vara så brådskande att gemensamplanering inte kan genomföras, ska stiftet informera berörd sameby om åtgärden innan den vidtas. Stiftet ska så långt möjligt beakta eventuella synpunkter som samebyn ger på genomförandet av åtgärden. Informationsskyldigheten gäller inte om det är uppenbart att åtgärden saknar betydelse för samebyn.

Stiftet ska dokumentera om stiftet vidtar en brådskande markanvändningsåtgärd. Dokumentationen ska innehålla en beskrivning av de oförutsedda omständigheterna, stiftets bedömning av situationens brådskande karaktär och hur samebyn har informerats samt eventuella synpunkter från samebyn.

19 § Om samebyn uttryckligen avböjer att medverka i gemensamplaneringen, vid upprepade tillfällen uteblir från planerade möten utan skäligt förhinder, eller om stiftet inte får kontakt med samebyn trots upprepade försök, får stiftet genomföra de planerade markanvändningsåtgärder som framgår av påverkanskartläggningen utan att gemensamplaneringens alla steg har genomförts. Stiftet ska då också genomföra de beskrivna anpassningar och särskilda åtgärder som stiftet föreslagit i påverkanskartläggningen för ett renskötselanpassat skogsbruk i områden som är viktiga för renskötseln.

Planerade markanvändningsåtgärder får i dessa fall inte innebära gödsling eller bränning på lavrika marker eller plantering av contortatall. Vid markberedning ska skonsam markberedning på lavrika marker tillämpas. För att bevara spridningsvägar ska skonsamma metoder väljas vid avverkning i hänglavsbärande skog och i sådana strategiskt viktiga renbetesområden som är kända för stiftet. Stiftet ska vid behov revidera påverkanskartläggningen utifrån dessa anpassningar.

Stiftet ska dokumentera sina ansträngningar att få till stånd en gemensamplanering. Stiftet ska skicka en kopia av dokumentationen och påverkanskartläggningen till samebyn för kännedom.

Dialog och synpunkter

20 § Om en sameby inom stiftets prästlönefastigheter begär det ska stiftet, utöver den gemensamplanering som avses i 6–14 §§, föra dialog om de behov som samebyn vill lyfta.

Stiftet ska dokumentera dialogen. Dokumentationen ska innehålla en beskrivning av de behov som samebyn har lyft och de eventuella åtgärder stiftet vidtagit till följd därav.

UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST

21 § Om stiftet mottar synpunkter från en sameby inom stiftets prästlönefastigheter om brister som gäller samebyns möjlighet till delaktighet och inflytande vid förvaltning av skogsmark inom renskötselområdet ska detta dokumenteras och redovisas till kyrkostyrelsen. Redovisningen ska innehålla en beskrivning av de eventuella åtgärder stiftet vidtagit till följd av synpunkten.

---

1. Detta beslut träder i kraft 1 januari 2027.
2. Markanvändningsåtgärder för vilka samtycke har lämnats före den 1 januari 2027 i en annan process, får genomföras enligt den överenskommelsen.
3. Dessa bestämmelser gäller inte för markanvändningsåtgärder som är beslutade och som omfattas av avtal ingångna före den 1 januari 2027.

På kyrkostyrelsens vägnar

MARTIN MODÉUS

Mattias Thalén

UTKAST

UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST – UTKAST